

Η περιθωριοποίηση των αλλοδαπών μαθητών/τριών και η ομαλή ένταξή τους σε ένα Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Μελέτη περίπτωσης.

Ομαδική εργασία των: Μαριάννα Αποστόλου^{1,2}, Χριστίνα Γαϊτανάκη^{1,3}, Παναγιώτα Μαμάκου^{1,4}, Ευρώπη Παπαδοπούλου^{1,5} & Ευφροσύνη Παταπάτη^{*1,6}. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Δήμητρα Πάντα¹.

¹ΑΣΠΑΙΤΕ, ²3ο Γυμνάσιο Τρικάλων, ³2ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς, ⁴ΕΠΑΛ Αμπελοκήπων, ⁵1ο Γυμνάσιο Θέρμης, ⁶3ο Γυμνάσιο Αλεξανδρούπολης "Δόμνα Βισβίζη".

Α. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Η ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ROGERS - Προσωποκεντρική προσέγγιση.

Στο κέντρο της διαδικασίας ο άνθρωπος και όχι οι τεχνικές ή οι μέθοδοι.

ΓΕΝΙΚΑ

ΕΜΦΑΣΗ στη σημασία της ελεύθερης επιλογής, της αυτορρύθμισης (διαδικασία κατά την οποία το άτομο κινητοποιείται για να ελέγξει τον εαυτό του και να πετύχει τους στόχους του), των εμπειριών (προσδίδουν αξία στον άνθρωπο και συνιστούν το φαινομενολογικό πεδίο) και των συναισθημάτων.

ΚΥΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ της ανθρωπιστικής σχολής είναι:

- ✘ η τάση των ατόμων για αυτοπραγμάτωση (εξέλιξη από το απλό στο σύνθετο, από την εξάρτηση στην ανεξαρτησία) και αυτοεκπλήρωση, που προϋποθέτει διαρκές άνοιγμα προς την εμπειρία,
- ✘ η ανάπτυξη κλίματος ομαλών διαπροσωπικών σχέσεων, συναισθηματικής ασφάλειας και αποδοχής, για να επιτευχθεί η διαδικασία αυτοπραγμάτωσης,
- ✘ η επίδραση του κοινωνικού περιβάλλοντος στην ανάπτυξη του ατόμου, ανάλογα με τον τρόπο αντίληψης και ερμηνείας του.

Με βασική αντίληψη ότι ο άνθρωπος είναι κατ' ουσίαν καλός, ο Rogers υποστηρίζει την πρακτική της "άνευ όρων θετικής στάσης" του άλλου, χωρίς άσκηση κριτικής, με ενσυναίσθηση και αυθεντικότητα.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ROGERS ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΣΗ:

Η ολοκλήρωση της πορείας ανάπτυξης του παιδιού μπορεί να επιτευχθεί μόνο σε συνθήκες ελεύθερης επιλογής και αυτορρύθμισης. Ο δάσκαλος, δημιουργώντας θετικό κλίμα στην τάξη, με άνευ όρων αποδοχή και ενσυναίσθητη επικοινωνία, όντας γνήσιος και αυθεντικός, λειτουργεί ως διευκολυντής στην πορεία των παιδιών προς τη μάθηση.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ:

- ✘ Οι δάσκαλοι οφείλουν (επικέντρωση στον μαθητή):
 - ☐ να εμπιστεύονται τους μαθητές τους
 - ☐ να σέβονται τα συναισθήματά τους
 - ☐ να τους ενθαρρύνουν στη διερεύνηση των συναισθημάτων τους
 - ☐ να τους ενθαρρύνουν να κατανοούν τα συναισθήματα των άλλων
 - ☐ να συμβάλλουν στην αποσαφήνιση των αξιών
 - ☐ να διαθέτουν ενσυναίσθηση.

- ✘ Τι μάθηση επηρεάζουν:
 - ☐ τα συναισθήματα του μαθητή για τον εαυτό του
 - ☐ οι σχέσεις δασκάλου - μαθητή
 - ☐ ο τρόπος αξιολόγησής της (η βαθμολογία είναι αναγκαίο να αντικατασταθεί με άλλη πρακτική αξιολόγηση)
 - ☐ Η ενεργός συμμετοχή του μαθητή.

- ✘ Η έμφαση μετατίθεται
 - ☐ από τη διδασκαλία στη μάθηση
 - ☐ από το δάσκαλο στο μαθητή
 - ☐ από την παροχή έτοιμης γνώσης στην αναζήτηση της γνώσης.

ΒΑΣΙΚΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ και θεμελιωτής:
Carl Rogers (1902-1987)

"Ο μόνος άνθρωπος που είναι πραγματικά μορφωμένος είναι εκείνος που έχει μάθει πώς να μαθαίνει και πώς να αλλάζει"

Βιωματική μάθηση, μαθητοκεντρική εκπαίδευση, εργασία σε ομάδες, με τελικό στόχο: την αυθεντική μάθηση και την ανάπτυξη ικανότητας από τους μαθητές να εκπαιδεύονται μόνοι τους με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Επειδή η αυτοπραγμάτωση συνυπάρχει με την επιθυμία για γνώση και κατανόηση του κόσμου, ο μαθητής μπορεί να εκδηλώσει αυθόρμητα το ενδιαφέρον απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων μέσα από το σχολείο. Το σχολείο, επομένως, οφείλει να διαμορφώνει ένα κλίμα ελεύθερης έκφρασης, παρέχοντας δυνατότητες επιλογής, επεξεργασίας και αξιοποίησης των πληροφοριών του σχολικού περιβάλλοντος από τον μαθητή.

Β. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

Υλοποίηση περιβαλλοντικού προγράμματος:

Τίτλος: "Ληθαίος ο ποταμός της πόλης μας"

Σχολικό έτος: 2014-15

Σύνθεση της ομάδας: 24 μαθητές & μαθήτριες, εκ των οποίων οι 2 αλλοδαπές.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ- ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Άρχισε να διαφαίνεται στις πρώτες συναντήσεις της ομάδας ανάμεσα στους/στις:

Γηγενείς μαθητές/τριες

- απόμακροί/ες
- η γνωριμία πρόσφατη
- γονείς ανασφαλείς (ίσως προκατειλημμένοι).

Αλλοδαπές μαθήτριες

- επιφυλακτικές
- πρόβλημα κατανόησης της γλώσσας
- καινούργιες στο σχολείο και στην πόλη.

ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ

Εμφανίστηκε κατά την υλοποίηση του σχεδίου εργασίας, στο στάδιο χωρισμού σε ομάδες των τεσσάρων.

Γηγενείς μαθητές/τριες

Δεν ήθελαν τις αλλοδαπές στη δική τους ομάδα, διότι:

- δε γνώριζαν καλά τη γλώσσα (επικοινωνία)
- δε θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην εργασία
- δεν είχαν αναπτύξει φιλία
- ήταν οι γονείς αρνητικοί.

Αλλοδαπές μαθήτριες

- Ένωσαν αποκλεισμό
- Θέλησαν να αποχωρήσουν από την ομάδα.

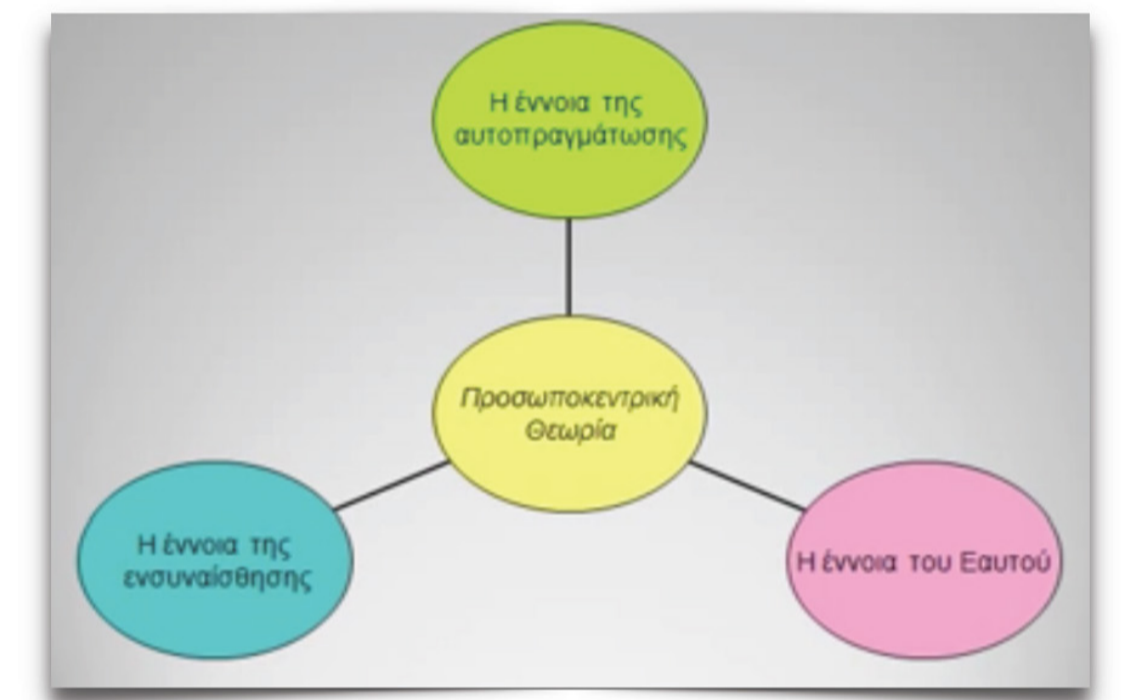
Ο ΣΤΟΧΟΣ

Για τους/τις γηγενείς μαθητές/τριες

- Άρση στερεοτύπων και προκαταλήψεων
- Αποδοχή ετερότητας
- Σεβασμός του άλλου

Για τις αλλοδαπές μαθήτριες παραμονή στην ομάδα για

- βελτίωση επικοινωνίας
- γνωριμία με τον τόπο και τους ανθρώπους του - κοινωνικοποίηση
- ενίσχυση της αυτοεκτίμησής.

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ σύμφωνα με την ανθρωπιστική θεωρία

Α. ΣΤΟΥΣ/ΣΤΙΣ ΓΗΓΕΝΕΙΣ

Με παιχνίδι:

Αποκλεισμός από την ομάδα (εκτός τάξης)- επιστροφή στην τάξη - οι συμμαθητές τον αγνοούν (δεν του μιλούν, δεν τον δέχονται στην ομάδα).

Στη συνέχεια, συζήτηση και ενθάρρυνση για να:

- εκφράσουν τα συναισθήματά τους (πριν και μετά)
- να κατανοήσουν τα πιθανά συναισθήματα των αλλοδαπών με ΣΕΒΑΣΜΟ σε αυτά και ΧΩΡΙΣ ΑΣΚΗΣΗ ΚΡΙΤΙΚΗΣ.

Β. ΣΤΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΕΣ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ

(για την άρνησή τους να συμμετέχουν)

Με προσέγγιση - συζήτηση (ανοιχτή):

- Τι κερδίζω; ησυχία, απομόνωση (δεν ασχολείται κανείς μαζί μου, περνά απαρατήρητη)
- Τι χάνω;

κοινωνικά: κοινωνικοποίηση, "άνοιγμα", πιθανές φιλίες

γνώστικά: γλώσσα, βελτίωση επίδοσης, γνωριμία με τον τόπο

συναισθηματικά: αίσθηση "ξένης", έλλειψη του "ανήκειν".

1. Με συζήτηση (ελεύθερη)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ:

- σε τι βοηθά το καλό κλίμα στην τάξη;
 - τι χάνει το άτομο από την περιθωριοποίηση και η ομάδα από την απώλεια κάποιων μελών της;
- ΣΤΟΧΟΣ: έκφραση και αποδοχή συναισθημάτων.

Γ. ΣΕ ΟΛΟΥΣ

2. Με καταγραφή λίστας "κερδών"

Καταιγισμός ιδεών και δημιουργία καταλόγου στον πίνακα με όσα κερδίζουν από τη σχέση και γνωριμία με τους "άλλους":

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΟΦΕΛΗ: άλλη γλώσσα, ήθη και έθιμα, τρόπος ζωής, νοοτροπίες.

ΣΤΟΧΟΣ: εξαφάνιση του φόβου για το διαφορετικό (αφού το "άγνωστο" γίνεται "γνωστό"), αποδοχή.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

1. Προσωπική ανάπτυξη και βελτίωση
2. "Άνοιγμα" όλων σε νέες εμπειρίες, συναισθήματα κλπ
3. Κίνητρα για βελτίωση επίδοσης στις αλλοδαπές μαθήτριες
4. Καλύτερο σχολικό κλίμα, αποφυγή εντάσεων
5. Δημιουργία φιλικών και κοινωνικών δεσμών
6. Ανεμπόδιστη λειτουργία ως "ομάδα" (ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας)
7. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα
8. Ομαλή ροή και ολοκλήρωση του σχεδίου εργασίας.

ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ:

Οι γηγενείς μαθητές/τριες αποδέχθηκαν τις αλλοδαπές και μοιράστηκαν γνώσεις, ιδέες, συναισθήματα, οι δε αλλοδαπές βελτιώθηκαν γνωστικά και ενίσχυσαν την αυτοεκτίμησή τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανθρωπιστική προσέγγιση δίνει έμφαση στον μαθητή ως μοναδική και ξεχωριστή προσωπικότητα.

Η εφαρμογή της στην εκπαίδευση διευκολύνει την ενεργοποίηση των κινήτρων του μαθητή για μάθηση. Επιπλέον, βελτιώνει την αυτοεκτίμησή του, συμβάλλει στην εξέλιξή του και ενισχύει τη σκέψη, την κριτική ικανότητα και κατανόηση των πραγμάτων γύρω του και τελικά του ίδιου του κόσμου που τον περιβάλλει.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Biehler & Snowman, 1993, Βροτσού και Κουγιουμτζής, 2015, Μαλικιώση-Λοϊζου, 2011, Μαστροθεόδωρος, 2012, Ματαγγούρας, 2008, Μήτσου, 2013, Οικονόμου, 2010, Παπαντωνίου, 2014, Σίμου, 2011, Συφάκη, 2008.